

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu za rok 2020

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych został nałożony na samorząd gminny ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 poz. 821 z późn. zm.). W związku z powyższym Rada Gminy Czarny Dunajec Uchwałą Nr V/27/2015 z dnia 27 lutego 2015 r. wyznaczyła Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu zwany dalej GOPS, jako jednostkę organizacyjną Gminy Czarny Dunajec organizującą realizację zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny prowadzonego w formie pracy z rodziną.

Istotą pracy asystenta rodziny jest dobrodziejka, co bez złudzeń pozostawia preambuła do „Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”:

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami uchwała się niniejszą ustawę”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, w którym może odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej członków, a szczególnie dzieci.

Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie zrealizować podstawowych zadań, relacje rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dezorganizacja rodziny przyczynia się do niedostosowania społecznego dziecka.

Rodzina powinna przede wszystkim w swoim środowisku lokalnym otrzymać daleko idącą pomoc w formie wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz pracy socjalnej. Ta pomoc powinna być silnie skorelowana z pomocą materialną adresowaną do rodzin o najniższych dochodach tak, aby zahamować proces umieszczania dzieci w zastępczych formach opieki z powodów ekonomicznych.

Samorząd gminny zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powinien wspierać rodzinę poprzez tworzenie systemu opieki, w tym sieci placówek publicznych i niepublicznych zapewniających opiekę i wychowanie w systemie dziennym bez konieczności opuszczania środowiska lokalnego np. świetlice środowiskowe, przedszkola i żłobki.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;

- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. W przypadku gdy wyznaczonym podmiotem jest ośrodek pomocy społecznej, w ośrodku można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Do zadań własnych gminy z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

- 4) finansowanie:
- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
  - 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
  - 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu powierzono realizację zadań wynikających z ustawy od dnia 1 stycznia 2012r.

Zgodnie z zapisem art. 176 ust. 1 ustawy o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej został opracowany **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Czarny Dunajec na lata 2018 – 2020**, który przyjęto Uchwałą Nr XXXII/337/2018 Rady Gminy Czarny Dunajec z dnia 16 marca 2018 roku. Celem programu jest stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

W celu właściwej realizacji zadań nałożonych na gminę ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazanym jest zatrudnienie asystenta rodziny oraz stworzenie mu możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych, którego zadaniem byłoby szerokie wsparcie udzielane rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W dalszej perspektywie wskazane byłoby objęcie rodzin poprzez rodziny wspierające.

Program Wspierania Rodziny jest adresowany do rodzin, które przeżywają trudności opiekuńczo – wychowawcze, rodzin, które wymagają stałego monitorowania i zainteresowania ze strony pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych oraz przedstawicieli innych instytucji, którzy działają na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny.

Celem programu jest tworzenie optymalnych warunków rodzinom do prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci poprzez podejmowanie działań mających na celu wspieranie i umożliwianie przezwyciężania trudności życiowych wykraczających poza własne możliwości.

Realizacja programu w 2020 roku.

I. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny:

1. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom.

Udzielanie pomocy w formie zasiłków	225 rodzin
Pomoc w formie dożywiania dzieci i młodzieży	69 rodzin , 158 dzieci

Pomoc w formie stypendiów	196 dzieci od I – VI 2020 i 150 dzieci od IX – XII 2020
	15 rodzin uzyskało zasiłek szkolny

2. W 2020r. ze względu na panującą w kraju pandemię nie współorganizowano wypoczynku dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w formie obozów profilaktyczno-wypoczynkowych.

3. Organizowanie czasu wolnego dzieciom w formie zajęć rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych:

- Zajęcia organizowane są przez szkoły z terenu Gminy Czarny Dunajec oraz Centrum Kultury i Promocji Gminy Czarny Dunajec i obejmują między innymi:
  - zajęcia plastyczne
  - naukę gry na gitarze
  - zajęcia gry w tenisa stołowego
  - kurs tańca
  - nauka gry na skrzypcach
  - skoki narciarskie i kombinację norweską
  - Orliki – szkółki piłki nożnej
  - naukę tańca regionalnego przez zespoły: Odrowążanie, Krzesany, Turnie, Tatry, Zbójcecko Familia, Watra, Zeleźnica, Mali Wróblówianie, Piekielnianie, Mali Miętusianie, Mali Dunajcanie, Sykowni, Bachledówka, Siumni, Serocki, Śleboda
- Świetlica środowiskowa dla dzieci organizowana przez Gminny Punkt Konsultacyjny ds.. Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Świetlica mieściła się w siedzibie Szkoły Podstawowej w Czarnym Dunajcu od stycznia do marca i od września do grudnia w środy i czwartki.

4. Dowóz dzieci do szkół:

- 28 dzieci - Szkoła w Czerwiennem
- 4 dzieci - Nowy Targ *Chatka Puchatka*
- 3 dzieci Liceum Ogólnokształcące w Czarnym Dunajcu
- w 11 przypadkach zwracane są koszty przejazdu rodzicom, którzy we własnym zakresie dowożą dzieci do szkół .
- 9 dzieci- Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy nr 1 w Nowym Targu
- 4 dzieci – Jabłonka „*Barka*”

5. Aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia – Gmina Czarny Dunajec współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Nowym Targu. W okresie sprawozdawczym prace społeczno użyteczne podjęło 6 osób z terenu Gminy Czarny Dunajec.

6. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej:

- Gmina współfinansuje pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej dla 9 dzieci, oraz w rodzinie zastępczej również dla 6 dzieci.

7. Monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych – asystent rodziny oraz pracownicy socjalni są w stałym kontakcie z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

II. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych:

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu działa Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przemocy. Głównym zadaniem zespołu jest podjęcie czynności mających na celu poprawę sytuacji w rodzinach dotkniętych przemocą. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny z terenu Gminy Czarny Dunajec. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się średnio raz na kwartał. W okresie sprawozdawczym do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 35 formularzy *Niebieskiej Karty*.

Założonych przez Policję – **30 Niebieskich Kart**

Założonych przez Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii – **2 Niebieskie Karty**

Założonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu – **2 Niebieskie Karty**

Założonych przez Ochronę Zdrowia- **1 Niebieska Karta**

Zespół Interdyscyplinarny w 2020 roku zamknął **24 Niebieskie Karty**. Powodem zamknięcia było:

- 1) Brak zasadności w **8 rodzinach**
- 2) Ustanie przemocy w rodzinie w **16 rodzinach**

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego skierowane są zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców. Zarówno osoby doznające przemocy, jak i osoby stosujące przemoc mogą otrzymać wsparcie psychologiczne. Ponadto istnieje możliwość udzielenia pomocy prawnej osobom uwikłanym w przemoc domową oraz w problemy współistniejące. Na terenie Gminy Czarny Dunajec można również skorzystać z bezpłatnych porad prawnych. Punkt porad prawnych mieści się w **Ośrodku Zdrowia w Czarnym Dunajcu ul. Kamieniec Dolny 55**.

- 1) **Motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, monitoring** - sytuacja rodzin jest monitorowana przez pracowników socjalnych, oraz asystenta rodziny. Pracownicy motywują osoby uzależnione do podjęcia terapii, oraz skorzystania z pomocy grup wsparcia dla osób uzależnionych. Celem pomocy osobom uzależnionym powstała w Czarnym Dunajcu Grupa Wsparcia Anonimowych Alkoholików. Spotkania odbywały się raz w tygodniu przy plebanii, jednak na czas wprowadzonych obostrzeń i pandemii, spotkania odbywają się wyłącznie online.
- 2) **Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka:**
  - 1) Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny.
  - 2) Pomoc rodzin wspierających – na terenie Gminy żadna rodzina nie była objęta pomocą rodziny wspierającej.
  - 3) Praca socjalna z rodziną: 184 rodzin w tym 527 osób w rodzinie.
  - 4) Pomoc placówek wsparcia dziennego – na terenie Gminy Czarny Dunajec działa Warsztat Terapii Zajęciowej w Odrowążu Podhalańskim prowadzony przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy z zaburzeniami psychicznymi, w tym dla osób ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi.
- 3) W 2020 roku ze względu na pandemię nie zostały zorganizowane warsztaty pt. „Szkola dla rodziców i wychowawców”
- 4) Działania korekcyjno - edukacyjne skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie – osoby, które są podejrzane o przemoc w rodzinie kierowane są na konsultacje z psychologiem. W okresie sprawozdawczym 6 osób z terenu Gminy Czarny Dunajec zostały skierowane do udziału w Programie Korekcyjno – Edukacyjnym przeznaczonym dla osób podejrzanych iż stosują przemoc w rodzinie.

- 5) Organizowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu zapewnia pomoc psychologa. Spotkania odbywają się w siedzibie tutejszego Ośrodka. Do dyspozycji klientów było 98 godzin z psychologiem. Z pomocy psychologa skorzystało 40 osób, w tym 13 osób gdzie realizowano procedurę *Niebieskiej Karty*.

III. Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu współpracuje z jednostkami pomocowymi realizującymi działania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i innymi organizacjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.

W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 2369 z późn. zm.). Po przeprowadzeniu wywiadu, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy, wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.

Na podstawie art.15 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 poz. 821 z późn. zm.) do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi Ośrodka
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz.218, ze zm.), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Plan pracy z rodziną, obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba że do placówki skieruje sąd.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Asystent rodziny

Podobnie jak w poprzednich latach, szczególną rolę w realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny odgrywał asystent rodziny. Wsparcie świadczone przez asystenta dla rodzin przeżywających problemy w prawidłowym funkcjonowaniu ma bowiem na celu zauważalny wzrost kompetencji życiowych i wychowawczych rodziców małoletnich dzieci.

Aby jednak doprowadzić do choćby względnej stabilizacji sytuacji danej rodziny oraz nabycia umiejętności samodzielnego rozwiązywania codziennych problemów przez jej członków, asystent rodziny we współpracy z innymi osobami znającymi sytuację danej rodziny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Pomocne w tym zakresie są sprawozdania asystenta dotyczące pracy z rodziną, sporządzane raz na 6 miesięcy tzw. „okresowe oceny sytuacji rodziny”. Poza asystentem uczestniczą w nim inne osoby zaangażowane w pracę z daną rodziną, przede wszystkim pracownik socjalny, kurator, pedagog szkolny. W zależności od potrzeb zapraszani są również członkowie rodziny.

W wyniku pracy asystenta członkowie rodziny na nowo budują relacje wewnątrz rodziny, uczą się jak niwelować destruktywne zachowania członków rodziny. Są bardziej świadomi własnych emocji i lepiej radzą sobie ze stresem.

Działania podjęte w rodzinach objętych asystą rodzinną:

- motywowanie do stałego kontaktu z wychowawcami lub pedagogiem,
- motywowanie do samodzielnego załatwiania podstawowych spraw w urzędach,

- motywowanie do przestrzegania wizyt kontrolnych u lekarza,
- motywowanie do przestrzegania zasad higieny,
- asystent rodziny motywował i prowadził rozmowy edukacyjne z osobami uzależnionymi od alkoholu,
- motywowanie do zachowania czystości w domu,
- poradnictwo w zakresie budowania prawidłowej relacji między członkami rodziny,
- motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego i utrzymania abstynencji oraz uczestniczenia w grupie wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu,
- poradnictwo z zakresu wychowywania dziecka, jego rozwoju, potrzeb, obowiązków,
- informowanie o możliwości uzyskania pomocy socjalnej, psychologicznej i prawnej,
- udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, motywowanie do poszukiwania zatrudnienia,
- motywowanie do racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- asystent prowadził rozmowy edukujące dotyczące prowadzenia gospodarstwa domowego,
- rozmowy wspierające, wzmacniające, aktywizujące,

Problemy nad jakimi pracowano z rodzinami:

1. nadużywanie alkoholu,
2. problem z wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
3. problem bezrobocia,
4. niski poziom lub brak umiejętności gospodarowania budżetem domowym,
5. niski poziom lub brak umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
6. niski poziom świadomości na temat przestrzegania zasad higieny osobistej,
7. problem przemocy w rodzinie,

Osiągnięcia w rodzinach:

- 1) Podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych

W pewnym stopniu wszystkie rodziny podniosły swoje umiejętności wychowawczo – opiekuńcze. Rodzice oraz dzieci mają większą świadomość dotyczącą przestrzegania zasad higieny osobistej, została zwiększona świadomość i pogłębiona wiedza z zakresu pełnienia ról wychowawczych. Asystent rodziny przeprowadzał rozmowy na temat planowania rodziny, zrealizowany bilans, szczepienia dzieci - asystent rodziny pomógł w umówieniu wizyt lekarskich. Rodzice wykazują większe zainteresowanie sytuacją szkolną dzieci, co skutkuje poprawą wyników nauczania wśród małoletnich. Asystent rodziny kontaktował się z pedagogami szkolnymi, kuratorami zawodowymi oraz społecznymi z Sądu, III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Nowym Targu.

- 2) Utrzymywanie abstynencji alkoholowej – asystent rodziny nadzorował i prowadził rozmowy motywujące z osobami uzależnionymi od alkoholu, efektem jest: abstynencja alkoholowa u większości rodzin.
- 3) Podniesienie poziomu prowadzenia gospodarstwa domowego - asystent rodziny prowadził rozmowy edukujące dotyczące prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc asystenta rodziny w zaprowadzeniu porządku w domu, efektem współpracy jest: podwyższenie poziomu świadomości na temat wykonywania podstawowych prac domowych, sprzątania, prania, gotowania, wyremontowanie mieszkania (pomalowanie ścian), udzielanie wsparcia rzeczowego za pośrednictwem GOPS tj. używana odzież, obuwie, pościel, meble, sprzęty gospodarstwa domowego, zabawek i książeczek dla dzieci, zwiększenie świadomości na temat racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, złożenie wniosku na świadczenie rodzinne, pomoc w napisaniu podania np. podania o widzenia z dziećmi, pozwu o alimenty.
- 4) Poprawa sytuacji materialnej rodzin pomoc w napisaniu CV, listu motywacyjnego, przedstawianie ofert pracy podopiecznym, podejmowanie prac dorywczych, spłacanie zadłużeń.

- 5) Poprawa wyników szkolnych dzieci, pomoc asystenta rodziny w odrabianiu prac domowych, większe zaangażowanie rodziców w dopilnowanie spraw szkolnych, co skutkuje poprawą wyników nauczania wśród małoletnich, stały kontakt rodzica z wychowawcą.

Podkreślić należy, iż wspieranie rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne efekty działania. Asystent często ma do czynienia z wieloletnimi bądź wielopokoleniowymi zaniedbaniami wynikającymi z niskiej świadomości ról pełnionych przez członków rodziny. Tylko nieliczna część rodzin otwiera się na współpracę i podejmuje wyzwanie jakim jest zmiana dotychczasowego trybu życia i nawyków. Wiele rodzin ukrywa swoje problemy, a czasem wręcz zaprzecza ich istnieniu. W tych rodzinach praca asystenta trwa o wiele dłużej i nie zawsze kończy się sukcesem. Wiele rodzin potrzebuje stałego i długotrwałego wsparcia asystenta.

Przypomnieć należy, iż od dnia 01.01.2017 liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 w przeliczeniu na jeden etat.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu zatrudniał jednego asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy, w łącznym wymiarze 1/1 etatu.

W 2020 roku asystent rodziny współpracował z **15 rodzinami (39 dzieci w rodzinach)** przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny: 2

Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny w pierwszym półroczu 2020 roku: 11

Liczba rodzin, które w 2020 roku zakończyły współpracę z asystentem rodziny: 5

ze względu na osiągnięcie celów: 2

ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę: 3

ze względu na brak efektów:0

ze względu na zmianę metody pracy:0

Liczba dzieci w rodzinach 39 w tym:

liczba dzieci przebywających w placówce opiekuńczo – wychowawczej: 2

liczba dzieci przebywających w zawodowej rodzinie zastępczej:0,

liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej spokrewnionej:0,

liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej niezawodowej:0,

liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej:0,

Główne cele założone we współpracy z rodzinami to:

Podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych - 9 rodzin,

Poprawa sytuacji mieszkaniowej - 2 rodziny,

Poprawa wyników szkolnych dzieci - 3 rodziny,

Poprawa sytuacji materialnej rodziny – 1 rodzina,

Utrzymanie abstynencji alkoholowej – 2 rodziny,

Podniesienie poziomu prowadzenia gospodarstwa domowego - 4 rodziny,

Pomoc nad odzyskaniem dzieci i powrocie do domu rodzinnego – 2 rodziny,

Poprawa wzajemnej komunikacji w rodzinie- 3 rodziny,

Niwelowanie zachowań agresywnych- 2 rodziny,

Przyczyny objęcia rodzin asystą rodzinną:

- problemy z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczych - 10 rodzin,

- niski poziom umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego – 4 rodziny,

- problem nadużywania alkoholu w rodzinie – 4 rodziny,
- problem bezrobocia – 2 rodziny,
- problem przemocy w rodzinie- 3 rodziny.

W 2020 roku GOPS stwarzał możliwości podnoszenia kwalifikacji asystentom rodziny poprzez udział w szkoleniach i spotkaniach, których celem było ugruntowanie wiedzy dotyczącej zadań wykonywanych przez asystenta oraz omówienie trudności napotykanych podczas pracy z rodzinami.

Asystent rodziny brał udział w następujących szkoleniach:

1. *Wsparcie rodziny wychowującej dzieci – rola asystenta rodziny.*
2. *Coaching grupowy dla asystentów rodziny.*
3. *Profesjonalny asystent rodziny- przegląd zadań i wskazówki do ich wykorzystania. Ustawa za życiem.*
4. *Organizacja pracy asystenta rodziny w trakcie epidemii.*
5. *Asystent rodziny. Realizacja i dokumentowanie zadań w okresie pandemii.*

Wsparcie asystenta dla rodzin w ramach ustawy „ Za życiem”

Wsparcie przysługuje rodziną , w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko. **Oznacza to: ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu oraz:**

- kobietą, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- kobietą, którym dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych,
- kobietą, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu:
  - poronienia,
  - urodzenia dziecka martwego,
  - urodzenia dziecka niezdolnego do życia,
  - urodzenia dziecka obarczonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

Formy pomocy rodziny ze strony asystenta rodziny w ramach ustawy „ Za życiem” :

- doradztwo w zakresie form i miejsc wsparcia
- poradnictwo oferowane kobietom w ciąży i ich rodzinom,
- poradnictwo w zakresie pielęgnacji i opieki nad niemowlęciem
- pomoc w codziennej organizacji życia
- naukę sprawnego wykonywania obowiązków domowych
- doradztwo w zakresie zarządzania budżetem domowym
- informowanie w jaki sposób działają urzędy, placówki wsparcia rodziny i dziecka
- pomoc w sprawach urzędowych, wspieranie rodziny w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, sądu, poradni, przychodni, policji, urzędów i innych instytucji pomoc w zakresie możliwości podniesienia kwalifikacji zawodowych i poszukiwaniu pracy

Współpraca asystenta rodziny z instytucjami:

Instytucje, z którymi asystent rodziny współpracował na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny:

- 1) Szkoły z terenu Gminy Czarny Dunajec
- 2) Komisariat Policji w Czarnym Dunajcu
- 3) Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Czarnym Dunajcu
- 4) Sąd Rejonowy w Nowym Targu, III Wydział Rodzinny i Nieletnich

- 5) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Targu
- 6) Ośrodki Zdrowia w Czarnym Dunajcu, Piekielniku, Odrowążu, Chochołowie
- 7) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- 8) Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Nowym Targu
- 9) Stowarzyszenie „Podhale Nasz Dom”
- 10) Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Nowym Targu.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Do zadań własnych gminy należy jednak współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) **30%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) **50%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 191 ust. 10 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w wysokości:

- 1) **10%** w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
  - 2) **30%** w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
  - 3) **50%** w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Dzieci przebywające w Pieczy Zastępczej w 2020 r. z terenu gminy Czarny Dunajec:

- 7 dzieci zostało umieszczonych w zastępczej rodzinie spokrewnionej,
- 4 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego
- 5 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego

W 2020 roku gmina współfinansowała koszty pobytu w pieczy zastępczej 15 dzieciom w łącznej kwocie 139 033,19 zł.

W roku 2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej sporządził i przekazał dwa sprawozdania rzeczowo-finansowe za okres 01.01-30.06.2020 r. oraz 01.07-31.12.2020 r. przekazane do Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Oprócz tego za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazano szczegółowe sprawozdanie z realizacji zadań w roku 2020.

Koszty umieszczenia w pieczy zastępczej są zróżnicowane i zależne od decyzji sądu gdzie zakwalifikuje dzieci. Im dłużej dziecko przebywa poza rodziną, tym wyższy jest koszt jego utrzymania, dlatego należy uczynić wszystko aby przywrócić w rodzinie prawidłowe funkcje opiekuńczo-wychowawcze, by dziecko mogło do niej wrócić.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2020 pn. „**Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2020**” ogłoszonego przez **Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej**. W ramach programu zatrudniono jednego asystenta rodziny w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 roku w systemie zadaniowego czasu pracy. Powyższe zadanie było dofinansowane ze środków otrzymywanych od Wojewody w kwocie **1700,00 zł (jednorazowy dodatek)**, natomiast wkład własny Gminy wyniósł **53 470,28 zł**. Razem: **55 170,28 zł**

Obowiązkiem gminy jest zabezpieczenie potrzeb rodzin i ich dzieci mieszkających na terenie miasta. Dysfunkcje w środowisku rodzinnym stanowią zagrożenie zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, która narażona jest na dziedziczenie patologicznych norm i wzorców zachowań oraz szczególnie podatna na negatywne oddziaływanie otoczenia zewnętrznego. Zaznaczyć należy, że państwo i jego instytucje mają rodzinę wspierać, a nie wyręczać w wypełnianiu przez nią jej funkcji.

Istotą działań powinno być stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, która je wychowuje i ma trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny, a jeśli sytuacja dziecka będzie wymagać okresowego umieszczenia w pieczy należy podejmować takie działania, aby zapewnić szybki powrót do rodziny.

Potrzeby związane z realizacją zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Dalsze podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny, poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia.
2. Poszerzenie współpracy między asystentem rodziny a pracownikami socjalnymi oraz przedstawicielami innych instytucji w celu omówienia problemów występujących w rodzinach objętych asystenturą i wypracowania rozwiązań na przyszłość, w tym udział w spotkaniach zespołu ds. asysty rodzinnej oraz zespołu ds. okresowej oceny dziecka umieszczonych w pieczy zastępczej.
3. Kontynuacja organizacji spotkań okolicznościowych asystenta rodziny i innych pracowników GOPS z rodzinami objętymi wsparciem asystenta.
4. Dalszy rozwój poradnictwa psychologicznego, prawnego oraz grup wsparcia rodziny w miarę potrzeb.
5. Uwzględnianie w budżecie Ośrodka na 2021r. środków finansowych z przeznaczeniem na utrzymanie 15 dzieci przebywających w pieczy oraz dodatkową rezerwę w związku z możliwością wystąpienia sytuacji umieszczenia kolejnego dziecka z terenu Gminy w pieczy zastępczej.
6. Podjęcie działań, mających na celu upowszechnienie udzielania pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie asysty rodzin wspierających.

Czarny Dunajec, dnia 09.03.2021r.